

Igor Matovič, predseda vlády SR
Veronika Remišová, podpredsedníčka vlády a ministerka investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Eduard Heger, minister financií SR
Ján Budaj, minister životného prostredia SR
CC: Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku

ŽIADOSŤ O ZAPOJENIE OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI DO PRÍPRAVY A NÁSLEDNE IMPLEMENTÁCIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI V SÚLADE S PRÁVNymi PREDPISMI EÚ

Vážený pán predseda vlády SR, vážená pani podpredsedníčka vlády SR, vážený pán minister financií SR a vážený pán minister životného prostredia SR,

v nadväznosti na naše návrhy k príprave Plánu obnovy a odolnosti Slovenska, ktoré sme Vám zaslali v minulom roku, prvý už v máji 2020, a uvedomujúc si situáciu, v ktorej sa Slovensko a ostatné európske krajiny nachádzajú v súvislosti s prípravou Národných plánov obnovy a odolnosti, vás žiadame o zapojenie organizácií občianskej spoločnosti do prípravy a následne implementácie Plánu obnovy a odolnosti SR. Zapojenie je v súlade s návrhom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktoré je vo finálnej fáze prijímania¹ a usmernením Európskej komisie pre členské štáty týkajúce sa plánov obnovy a odolnosti², ktoré požadujú vykonanie „stakeholders consultations“ (konzultácií s kľúčovými aktérmi) v súlade s národnou legislatívou. Konkrétny postup konzultácií navrhujeme nižšie. Žiadame tiež o zapojenie Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti ako experta na facilitáciu tohto procesu.

Dôvodom našej žiadosti je, že doterajšie zapojenie verejnosti považujeme za nedostatočné a nespĺňajúce požiadavky národnej legislatívy, osobitne Aarhuského dohovoru,³ ktorý je súčasťou slovenského právneho poriadku, a ustanovení zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie,⁴ ktoré sa týkajú účasti verejnosti na posudzovaní strategických dokumentov (SEA) .

Organizácie občianskej spoločnosti sú kľúčovým partnerom pri navrhovaní verejných politík, ich zapojenie na národnej a európskej úrovni je prínosom, zvyšuje kvalitu týchto politík.

Plán obnovy a odolnosti SR je jednou z verejných politík a zapojenie relevantných kľúčových aktérov, stakeholderov, v skorých fázach procesu je nielen vyžadované zákonmi, ale je tiež nevyhnutné pre:

¹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Recovery and Resilience Facility, čl.15, 3 ja): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14310-2020-INIT/en/pdf?fbclid=IwAR2neRcK5rgjsRewTiTsp2Gw4aUKXNDvEaW15LzwnV-wMw50QcrHzJPN0G4>

² Commission staff working document guidance to member states recovery and resilience plans https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/document_travail_service_part1_v2_en.pdf

³ Aarhuský dohovor, Ministerstvo životného prostredia SR <https://www.minzp.sk/medzinarodne-dohovory/aarhusky-dohovor.html>

⁴ Zákon č. 142/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- celospoločenskú akceptáciu plánu, jeho reforiem a transformácie ekonomiky, ktorá má byť financovaná;
- kvalitu výstupu, ktorým je Plán obnovy a odolnosti SR – aj pri Európskych štrukturálnych fondoch (EŠIF) sa ukazuje, že rôzni aktéri vedia dodať vysoko relevantné a užitočné vstupy a podnety.

Preto navrhujeme, aby Ministerstvo financií SR urýchlene zrealizovalo nasledujúce kroky v rámci konzultačného procesu s relevantnými kľúčovými aktérmi⁵:

Zverejnenie úplného znenia aktuálneho návrhu Plánu obnovy a odolnosti SR

vrátane zrozumiteľného zhrnutia, ktoré obsahuje priority a ciele plánu, stručný popis navrhovaných reforiem a sumár investičnej časti.

Zverejnenie procesu účasti zainteresovanej verejnosti vo finálnej fáze prípravy Plánu obnovy a odolnosti

vrátane časového rámca celého procesu aj kľúčových fáz z hľadiska účasti verejnosti. Osobitne je potrebné zabezpečiť dostatočný čas na pripomienkovanie materiálov, pričom za dostatočný sa dá považovať minimálne 10 pracovných dní od zverejnenia aktuálnej verzie Plánu.

Vytvoriť priestor na podávanie principiálnych pripomienok a návrhov k plánu

Táto fáza je zameraná na zber pripomienok a návrhov súvisiacich najmä so základným rámcom, celkovému obsahom a logikou (vrátane napr. oblastí, ktoré by mali byť pokryté a nie sú, alebo naopak, nepatria do Plánu obnovy a odolnosti Slovenska). Tento krok pomôže zároveň identifikovať kľúčových aktérov, ktorí by nemali byť z procesu vynechaní.

Realizácia konzultácií formou pracovných skupín

za účasti všetkých relevantných stakeholderov s cieľom dosiahnuť konsenzus v nasledovných otázkach:

- Hodnotenie priorít a cieľov: Sú dobre definované?
- Reformy: Ide o reformu? Má stanovený realistický a dosiahnuteľný cieľ? Ako odráža ciele a priority? Čo chýba na dosiahnutie cieľov?
- Finančné alokácie (možno zlúčiť s bodom B)

Kvalifikovaná a objektívna facilitácia je v tomto prípade rozhodujúca.

Zverejnenie prepracovaného návrhu Plánu obnovy a odolnosti na pripomienkovanie

Táto fáza je zameraná na podávanie konkrétnych pripomienok k jednotlivým formuláciám.

Rozporové konanie

v súlade s právnymi predpismi, vrátane vysporiadania sa so všetkými zásadnými pripomienkami - ich zapracovaním do textu, resp. zdôvodnením ich zamietnutia.

⁵ Poznámka: viaceré z týchto krokov je, vzhľadom k situácii a nedostatku času, možné realizovať paralelne.

Zhrnutie vstupov - komentárov a pripomienok - všetkých relevantných stakeholderov

- zhodnotenie ako sú vstupy a pripomienky relevantných stakeholderov reflektované v texte, prípadne ak nie sú zapracované, zdôvodnenie, prečo tomu tak nie je („náležité zohľadnenie“ pripomienok);
- zhodnotenie, ako prebehol proces zapojenia verejnosti, a osobitne toho, či relevantní stakeholderi boli zapojení do procesu ešte vo fáze, kedy sú všetky možnosti otvorené.

Navrhujeme tiež, aby Ministerstvo financií SR spolupracovalo s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti na vedení procesu zapojenia verejnosti, nakoľko Úrad má v tíme kvalifikovaných facilitátorov s rozsiahlymi skúsenosťami, okrem iného aj z vedenia participačného procesu k programovaniu Európskych štrukturálnych fondov. Vyššie uvedený návrh konzultačného procesu vznikol v spolupráci s Úradom.

Vyššie uvedené kroky považujeme za nevyhnutný základ pri napĺňaní podmienok národnej legislatívy vo vzťahu k zapojeniu kľúčových stakeholderov, konečná podoba procesu však môže byť vytvorená s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Sme presvedčení, že ak Ministerstvo financií SR začne bezodkladne s realizáciou navrhovaných krokov, je možné dokončiť Plán obnovy a odolnosti SR v stanovenom termíne, naplniť podmienky národnej legislatívy vo vzťahu k zapojeniu kľúčových stakeholderov a vytvoriť vysoko kvalitný dokument, ktorý pomôže slovenskej ekonomike prekonať krízu spôsobenú pandémiou.

Žiadosť podporujú zástupkyne a zástupcovia týchto organizácií a iniciatív:

Michal Kišša, Ivana Kohutková, Tomáš Kriššák, Róbert Pakan, Sandra Polovková, Martina Strmeňová, Lenka Polomská Rišková; Platforma Hlas občianskych organizácií, ktorá združuje 51 mimovládnych neziskových organizácií

Lucia Szabová, Znepokojené matky

Ivana Maleš, Inštitút cirkulárnej ekonomiky

Martina B. Paulíková, Združenie Slatinka

Oto Hudec, Nestrácajme čas

Jakub Hrbáň, hnutie Fridays For Future Slovensko

Michal Sabo, iniciatíva Klíma t'a potrebuje

Liliana Rástocká, Slovenská klimatická iniciatíva

Simona Hlaváčová, Cirkulárny Hub

Ondrej Kozlovský, Extinction Rebellion Slovensko